

Asia: VN/18255/2021

Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskeva työryhmämietintö

Ehdotusta koskevat yleiset huomiot

Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten sisällöstä.

Kuluttajaliitto ry. pitää ehdotettuja säännöksiä ja niiden tavoitteita kannatettavina. Vahingonkärsijän aseman parantamiseen tähtäävät muutokset ovat tarpeellisia. Kuluttajaliitto osallistui henkilöön kohdistuvien palveluiden asiakkaansuojaa valmistelleen työryhmän työskentelyyn ja kannatti tuolloin voimakkaasti julkisten palveluiden asiakkaansuojasta erillisellä lainsäädännöllä säätämistä. Asiakkaan suojaa palveluiden virhe- ja viivästystilanteissa on Suomessa puutteellinen niin yksityisten palveluiden kuin julkisten palveluiden osalta. Erityisesti tämä on havaittavissa sosiaali- ja terveyspalveluissa, kuten lasten päivähoidossa, vanhusten asumispalveluissa ja niin edelleen. Valitettavasti tuon työryhmän mietinnössään esittämät lakiehdotukset eivät edenneet. Julkisten palveluiden osalta tuossa yhteydessä todettiin, että asiakkaansuojan puutteita käsiteltäisiin julkisyhteisöiden vahingonkorvausvastuuta käsittelevän työn yhteydessä. Nyt kuitenkin työryhmä mietinnössään toteaa -sinänsä perustellusti- ettei asiakkaansuojan parantamisen kysymyksiä ole tarkoituksenmukaista käsitellä osana yleistä vahingonkorvauslainsäädäntöä vaan palveluiden erityiskysymykset tulisi säätää erityislaeissa. Kuluttajaliitto pitää varsin valitettavana sitä, ettei julkisten palveluiden asiakkaansuojaan näin ollen saada parannuksia tässä yhteydessä.

Ehdotuksen vaikutukset

Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten vaikutuksista, niiden merkittävydestä ja mahdollisista haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Erityisesti teitä pyydetään lausumaan niistä mahdollisista vaikutuksista, joita ei ole esityksessä otettu huomioon.

Muutosten vaikutukset voivat jäädä osin periaatteellisiksi ja käytännön kannalta siten vähäisiksi, mutta nähdäksemme jo olemassa olevan korvauskäytännön nimenomainen toteaminen suoraan lainsäädännössä on tärkeää ja voi lisätä vahingonkärsijöiden mahdollisuuksia korvausten saamiseen.

Vahingonkorvauslain muutosehdotukset

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne vahingonkorvauslakiin ehdotetuista muutoksista.

Kuluttajaliitto pitää vahingonkorvauslakiin esitettyjä muutoksia kannatettavina ja vahingonkärsijän asemaa parantavina. Julkisyhteisöjen korvausvelvollisuutta rajoittavien, nyky maailmassa tarpeettomien säännösten poistaminen on perusteltua. Erityisen tärkeänä Kuluttajaliitto pitää pyrkimystä parantaa asiakkaan asemaa laajentamalla julkisyhteisön korvausvelvollisuutta siitä vahingosta, joka aiheutetaan virheellisellä viranomaisinformaatiolla.

Julkisyhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 1 momentti)

Kuluttajaliitto kannattaa ns. standardisäännöksen kumoamista. Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu on kuitenkin edelleen huomattavan rajattu, kun pykälän peruseriaate pysyy ennallaan ja korvausvastuu rajataan vain julkista valtaa käytettäessä tapahtuneiden vahinkojen korvaamiseen. Julkisten palveluiden osalta kyse on usein julkisen hallintotehtävän toteuttamisesta eikä julkisen vallan käytöstä. Asiakkaan näkökulmasta tätä eroa voi olla vaikea hahmottaa ja yleinen oikeustaju edellyttäisi vahingonkorvausvastuuta myös hallintotehtävän toteuttamisessa aiheutuneista vahingoista. Tältä osin viittaamme edellä asiakkaansuojasääntelyn tarpeesta lausumaamme.

Muun yhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 2 momentti)

Kuluttajaliitto kannattaa julkisyhteisön toissijaisen vahingonkorvausvastuun säätämistä. Kuluttajaliitto yhtyy mietinnön arvioon, että muutos parantaisi vahinkoa kärsineen asemaa turvaamalla oikeus vaatia korvausta myös julkisyhteisöltä. Vahinkoa kärsineen aseman ei tulisi olla tosiasiallisesti heikompi sillä perusteella, että julkiselle vallalle kuuluva tehtävä on annettu yksityisen hoidettavaksi. Toissijainen korvausvastuu on kuitenkin varsin rajattu, kun se voi realisoitua ainoastaan julkista valtaa käytettäessä tapahtuneiden vahinkojen korvaamiseen ja vain niihin tapauksiin, joissa ensisijainen vastuullinen on ilmeisen kykenemätön korvauksen suorittamiseen.

Muutoksenhakua koskevan vaatimuksen lieventäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §)

Kuluttajaliitto kannattaa muutoksenhakua koskevan vaatimuksen lieventämistä.

Kannekiellon kumoaminen (voimassa olevan lain 3 luvun 5 §)

Kuluttajaliitto kannattaa kannekiellon kumoamista.

Viranomaisen virheellisestä informaatiosta aiheutuneen puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 3 §)

Kuluttajaliitto pitää ehdotusta erittäin kannatettavana. Informaatiovirheestä aiheutuneen puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen parantaa vahingonkärsijän asemaa nykyisestä. Kuluttajaliitto pitää tärkeänä, että "tieto" ymmärretään laajasti ja tulkinta kattaa monet erilaiset tiedonannon kanavat. Tiedon tulee mietinnön mukaan olla objektiivisesti tarkasteltuna totuudenvastainen, pelkkä harhaanjohtavuus ei riitä ylittämään korvausvelvollisuuden syntymisen kynnystä. Kuluttajaliitto katsoo, että myös ilmeisen harhaanjohtavuuden osalta saattaisi olla perusteltua katsoa korvausvelvollisuuden syntyvän. Esityksen mukaan tiedon antamisen laiminlyönti ei sekään saa aikaan pykälän mukaista korvausvelvollisuutta, mutta voi johtaa muihin seurauksiin. Kuluttajaliitto katsoo, että tältä osin jää epäselväksi, mihin seurauksiin tiedonannon laiminlyönti voi johtaa.

Lisäksi korvausvelvollisuuden syntyminen edellyttäisi sitä, että vahinkoa kärsineellä on ollut perusteltu syy luottaa saadun tiedon oikeellisuuteen. Erityisesti todetaan, että erilaisista

automatisoiduista neuvontakanavista saatuun tietoon on syytä suhtautua varauksella. Kuluttajaliitto katsoo, että perustellun syyn arvioinnissa kynnystä ei saa asettaa korkealle vaan kansalaisten on lähtökohtaisesti voitava luottaa viranomaislähteistä saamaansa tietoon. Yhteiskunnassa ohjataan monin paikoin käyttämään aina vain enemmän ja enemmän automatisoituja kanavia ja kansalaisten on jopa vaikea saada asiakaspalvelua ja tietoa aidossa kontaktissa viranomaisten ja viranhaltijoiden kanssa. Tämäkin korostaa tarvetta sille, että myös automatisoituun tietoon on voitava luottaa.

Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien loukkauksen hyvittäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 7 §)

Kuluttajaliitto kannattaa ehdotusta, mutta pitää säädöksen toissijaista luonnetta muihin oikeussuojakeinoihin nähden jossain määrin hankalana ja tulkinnanvaraisena. Arvioinnin tulisi näissä tilanteissa olla aina perusoikeus- ja ihmisoikeusmyönteistä. Pelkän loukkauksen toteamisen tulisi vain poikkeuksellisesti tulla arvioituksi riittävänä hyvityksenä.

Kuluttajaliitto pitää tärkeänä sitä, ettei korvausvelvollisuuden syntyminen edellytä virhettä tai laiminlyöntiä.

Vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:ää ja 7 luvun 1 §:ää koskevat muutosehdotukset.

-

Laki vapaudenmenetyksistä ja muista pakkotoimista suoritettavista korvauksista

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.

-

Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.

-

Laki pakkokeinolain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki poliisilain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.

-

Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.

-

Laki rajavartiolain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Vyyryläinen Tiina
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf